

ארגון הוראה ולמידה אקדמית בסביבה טכנולוגית עתירת מידע: קורסי כימיה למורים ולסטודנטים

ד"ר יעל פלדמן-מגור

מנחות הדוקטורט: פרופ' רון בלונדר ופרופ' ענבל טובי-ערד

תקציר להרצאה במסגרת סמינר על שם אבישי בר-נר

הכוונה עצמית בלמידה (Self-Regulated Learning – SRL) הינה היכולת של הלומדים לפעול באופן עצמאי, להיות פעילים ולנהל את תהליך הלמידה שלהם. יכולת זו חשובה בכל סוג של למידה וחשיבותה אף עולה בלמידה מקוונת. למידה מקוונת מאפשרת גמישות בלמידה, אך גמישות זו מהווה אתגר בקרב רבים מהלומדים שצריכים לנהל את תהליך הלמידה ואת לוחות הזמנים הנדרשים להשלמת המשימות. לכן, הצלחה בסביבת למידה מקוונת נשענת במידה רבה על מיומנויות ההכוונה העצמית של הלומדים. תאוריה זו נבחנה במסגרת מחקר הדוקטורט בהקשר לקורסי כימיה של 97 מורים לכימיה שהשתתפו בהשתלמות מקוונת במכון ויצמן למדע ו-954 סטודנטים שלומדים קורסים כימיה באוניברסיטה הפתוחה. המחקר מבוסס על שיטת מחקר מעורבת המשלבת ראיונות מובנים למחצה וטכניקות של כריית נתונים. במהלך המחקר נבחנו תהליכי למידה בקורסים מקוונים לכימיה במטרה לאפיין את ארגון הלמידה ולזהות אינדיקטורים המנבאים את הצלחת הסטודנטים בקורס. המחקר התמקד במעורבותם של הלומדים בתהליכי הלמידה תוך בחינת שישה ממדים של הכוונה עצמית: הצבת מטרות, סביבה לימודית, אסטרטגיית למידה, ניהול זמן, חיפוש עזרה והערכה עצמית. מודלים של רגרסיה לוגיסטית ועץ החלטות פותחו, ומתוכם עולה כי סטטוס הגשת מטלת הבחירה הראשונה ודפוס פתיחת הווידאו המצטבר של הלומדים משמשים כמנבאים חזקים להצלחת הסטודנטים כבר בשליש הראשון של הקורס. תובנות מן המחקר משולבות גם בסדנה למיומנויות למידה בכימיה המועברת שלוש פעמים בשנה לסטודנטים באוניברסיטה הפתוחה. למחקר ישנם יישומים פוטנציאליים נוספים עבור חוקרים, מרצים ולומדים. המודלים שפותחו, יכולים לשפר את הערכת הלמידה כבר במהלך הקורס ולא רק בסופו. מודלים אלו גם מאפשרים לעצב אסטרטגיות מחקר התערבות עתידיות. באשר ללומדים, תוצאות המחקר מדגישות כיצד פיתוח ההכוונה העצמית של הלומדים והבחירות שלהם בתהליך הלמידה משפיעות על הפוטנציאל שלהם לסיים את הקורס המקוון בהצלחה.